

TALL 97

Cant X
Guisla

Camí de Cornellà, lo comte Guifre
va a prendre comiat de la comtessa;
que els en troba de tristos aquells marges
on al sol de l'amor ahir tot reia!
Los arbres que s'inclinen remorosos, 5
com si parlessen de son crim li sembla,
i els joiosos aucells que hi saltironen
li apar que esquerps eviten sa presència,
un a l'altre contant-se l'homicidi,
mal de contar amb ses arpades llengües. 10
Lo virolat verdum ja no hi refila,
lo rossinyol no hi canta, que gemega,
arpa d'on, l'alegria escorreguda,
tan sols la corda del neguit hi resta.
Lo vent que sòpit en lo bosc dormia 15
se remou tot plegat com una fera,
s'ouen lladrucs sinistres dins lo còrrec,
i damunt dels teulats cants de xabeca,
i de núvol en núvol per los aires
rodar lo tro, preludi de tempesta. 20
Quan de sos avis al palau s'acosta,
veu sa Guisla gentil a la finestra,
entre els dos gerros de clavells que a riure
surten quiscun en sa clavellinera;
endolada la veu com una viuda 25
i avergonyit abaixa els ulls a terra.
Cada graó que de l'escala puja
lo rega amb una llàgrima coenta;
al capdamunt de tots ella és qui plora,
com un desmai doblant sa hermosa testa. 30
Les paraules que es diuen són paraules
de punyidora i funeral tristesa:
–Adéu –diu ell–, esposa de ma vida;
a l'arrancar-me del teu cor, se trenca
mon cor emmalaltit, com una branca 35
que de son tronc un braç cruel esqueixa.
–No te'n deixaré anar –respon sa esposa–,
no te'n deixaré anar, ta vida és meva.
Davant l'altar lo jorn del desposori
estimació sens fi no m'has promesa? 40
–T'estimaré com sempre t'he estimada,
mes, ai de mi!, serà des d'una celda
d'un monestir que sobre l'oratori
de Sant Martí de Canigó s'aixeca.

Allí morir devia en una forca,
menjat per corbs enmig de cel i terra;
a Déu, que em torna compassiu la vida,
bé li puc oferir lo que me'n resta!–

TALL 98

Respondre vol sa desolada esposa, mes està de neguit sa ànima plena, sos ulls sols tenen llàgrimes amargues, muda sols troba algun sospir sa llengua. Ell en son front lo darrer bes estampa, l'estreny entre sos braços i la deixa,	50
de llàgrimes humits los ulls girant-hi, com l'infantó arrancat de la mamella. Llavors escala avall un plor ressona i un xisclet en la sala li contesta; ploren amb ell los cavallers i patges, les dames del palau ploren amb ella,	55
que veu entrar per on surt ara Guifre l'espectre glaçador de la viudesa, amb son cabell estès sobre la cara i arrossegant la mantellina negra, caiguts sos braços d'ufanós magnoli	60
que en sa florida esbrosta la tempesta, i sos ulls d'aranyó i son front de lliri enuvolats amb boires de tristesa. Quan se revé son cor i de ses llàgrimes cau amansida la maror primera,	65
al monestir que l'enviudà tan jove vol portar, virtuosa, alguna pedra. Surt a l'eixida del palau que hi dóna i amb agulla d'argent i fil de seda vol brodar una càndida estovalla	70
de la més fina i preciosa tela.	75

TALL 99

Les Barres Catalanes hi dibuixa, semblant sos entremigs d'alguna estrella, com si del cel los somnis li vinguessen entrellaçats amb somnis de sa terra;	80
sota l'escut posa sa bella firma i damunt sa corona de comtessa. A cada punt que dóna sa àurea agulla al cenobi naixent los ulls aixeca, deixant caure una llàgrima que en l'obra	85
se podria encastar per una perla. Ses donzelles voldrien-la distraure i a sos dolors son pensament s'aferra i a sos records més íntims sa memòria, com a les runes d'un palau una heura.	90
Tot li parla de Guifre: les muntanyes a on solia batre's amb les feres, la font on ella eixia-li a l'encontre, per vasull oferint-li sa mà tendra, la verda coromina on flors collien,	95
lo marge fresc del rieró on s'asseien mirant les aigües a sos peus escórrer serenes com sos jorns de fadrinesa, lo salze que els donà redós ombrívol, los pins que al cim del comellar gemeguen,	100
com les vibrantes cordes del salteri que l'aspre geni del mestral punteja. I dels aucells les fonedisses notes, los bruits misteriosos de la selva, lo rondineig de l'aire entre les fulles,	105
ones li són d'un pèlag de tristesa.	

TALL 100

De prompte s'ou lo cant d'una minyona,
com en la mar lo cant d'una gavina,
amrosir ses ones amargantes
amb un raig enganyívol d'alegria. 110
Escolta Guisla la cançó i la troba
en son enyorament massa escoltívola.
–Qui serà –diu–, aqueixa dona o àngel
que alegre canta quan tothom sospira?
Voldria anar a veure-la: tal volta 115
tindria per mes penes medecina.–
Del porxe a l'hort, de l'hort a la boscúria
passeja el feix de sos dolors sens mida.
Totes les flors capbaixes veu com ella,
que n'era no fa gaire la regina, 120
i li fan aquells arbres més angoixa
on sent més refilets i cantadissa.
Per enjoiar-lo amb raïms d'or i perles,
a l'arc del porxe la sarment s'enrinxa,
l'arítjol filador a l'olm s'enarbra, 125
braços d'esposa que a l'espòs se lliguen,
i entre ses branques lo colom dels boscos
parrupejant a sa coloma crida,
que aplega per son niu algun bri d'herba,
per sa casa de brossa enorme biga. 130
Lo rieró festeja la nimfea,
somriu a l'astre d'or la margarida
mostrant sobre son pit sa rossa imatge,
segell diví de son bell cor d'aimia;
mes ella mai ha vist lo cel tan núvol, 135
jamai la terra li semblà tan trista;
oh terra de Conflent, per ta mestressa
com t'has tornada avui tan enyorívola!

TALL 101

Com viatger que assedegat escolta lo murmuri de l'aigua cristallina, se n'entra bosc endins, vers la donzella que entre ovelles i anyells canta i refila, tot fent rajar lo fil de la filosa, asseguda a la soca d'una alzina.	140
Per regalar-se bé amb sa cantarella camina suaument quan hi arriba, tan suaument que no doblega el trèvol, ni fa colltòrcer l'herba que trepitja. Ja la sent més a prop, ja allí a la vora, sols la'n separa una frescal bardissa, ja decantant los sàlics i vidalbes entre vergelles de roser la mira, com una rosa de pastor que esclata lluny del verger, al sol i a la celístia.	145
És son brial de rústega burata com son caputxó de color d'oliva, caminadora i blanca sa espardenya és del cànem més fi, com lo que fila. La cançó que ella entona és d'esperança de veure l'aimador per qui sospira; anà amb los moros a lluitar i prompte deurà arribar, puix sa bandera arriba.	150
De la tendra cançó a cada posada llança un sospir la consirosa Guisla, assaborint ses notes d'una a una, per son cor trist rosada d'alegria. L'angèlica pastora se n'adona i, estranyada de veure-la i oir-la: –Què té? –diu condolguda a ses donzelles–. S'haurà plantada al peu alguna espina?	155
–Me l'he plantada al cor –diu la comtessa–; tu cantes dolçament i jo estic trista, jo que só la comtessa de Cerdanya, d'aqueix bocí de Pirineus pubilla.	160
	165
	170

Cant X. Guisla dins *Canigó*

Volum segon de "Totes les Obres" de Jacint Verdaguer: "Poemes llargs .Teatre", a cura de Joaquim Molas i d'Isidor Cònsul, Barcelona: Proa, 2003.

Reproducció autoritzada per Grup 62.